

PEDAGOGICKÝ KONCEPT DĚTSKÉHO LESNÍHO KLUBU VRABČÍ HNÍZDO

AUTORKY: Mgr. Tereza Sládečková, Mgr. Barbora Staňková

Dětský lesní klub Vrabčí hnízdo vzniká z potřeby umožnit dětem hrát si a učit se v kontaktu s přírodou.

Klíčovou myšlenkou dětského lesního klubu je nabídnout dítěti trávit smysluplně čas v prostředí, které rozvíjí jeho osobnost přirozeně a ve všech směrech. Čas strávený v přírodě, za každého počasí, umožňuje dítěti rozvíjet zodpovědnost k sobě samému a zvnitřňuje pocit sounáležitosti s okolním světem a lidmi.

Pilíře naší činnosti

Našimi pilíři jsou **respekt k člověku, úcta k přírodě a čas věnovaný dítěti**. Využíváme zásad respektující metody komunikace. Vnímáme jedinečnost každé bytosti a díky malému počtu dětí ve skupině máme možnost s dětmi pracovat individuálně.

Naš pedagogický koncept vychází z myšlenek zakladatelů lesních mateřských škol v severských zemích a v Německu. Především nás oslovuje myšlenka **pomalého rodičovství** – *slow parenting*, definovaná dánskou pedagožkou a zakladatelkou školky Nokken v Kodani, Helle Heckmann.

Navazujeme na **dobrou tradici** lesních školek a klubů v České republice. Inspirujeme se u certifikovaných lesních školek v České republice i u kvalitních institucí v zahraničí.

Spolupracujeme s **Asociací lesních mateřských školek**, jíž jsme aktivními členy. Využíváme kurzů a seminářů pořádaných ALMŠ. Navštěvujeme školení a kurzy v oblasti přírodní a intuitivní pedagogiky.

Naše poznání potřeb malých dětí neplyne pouze z našeho pedagogického vzdělání, ale také z reálného života s našimi vlastními dětmi. Uvědomujeme si **důležitost dětství** v lidském životě a reagujeme na současnou společenskou situaci, která klade vysoké nároky na výkon u dětí již od raného věku.

V lesní školce **nespěcháme, nesoutěžíme**, program koncipujeme formou nabídky.

Jedním z pramenů, ze kterého vycházíme, je **waldorfská pedagogika**. Souzníme s nepostradatelností rytmu a řádu v životě dětí a také s vnímáním proměn přírody během roku. Inspiruje nás zpracováváním přírodních materiálů a využitím slavností, které reflektují dění v přírodě a tím se stávají nejen poučením, ale také prostorem pro setkání širší komunity rodičů.

Montessori pedagogika je nám blízká především proto, že vychází z reálných potřeb malého dítěte. Pedagog v tomto přístupu podporuje přirozený zájem dětí, pomáhá jim zafixovat si své návyky a řád, vyvářet si svůj vlastní názor. Z Montessori pedagogiky také pochází myšlenka připraveného prostředí, kterou se snažíme naplňovat v zázemí školky. Zaměřujeme se na rozvoj smyslového vnímání a nácvik praktických dovedností. Hlavní filozofií, kterou přejímáme, je vnímání sebe sama jako součást širšího celku.

Oslovuje nás také **skautské hnutí** a to především svou autenticitou ve výchově, ve které hraje důležitou roli příroda, pokora a potřeba vidět v každém dítěti dobrého člověka. Souzníme se Skautskou výchovnou metodou, která vychází z přesvědčení, že si člověk nové znalosti, dovednosti i postoje nejlépe osvojí na základě vlastních prožitků a zkušeností.

Nedílnou součástí rozvoje dětí v lesní školce je práce s **bezpečným rizikem**. Překonávání překážek, lezení na stromy, práce se skutečnými nástroji a využívání ohně dětem umožňuje vytváření a upevňování důvěry v sebe sama a ve své schopnosti. Děti se tak učí reálně odhadovat hranice svých možností.

V raném období života je pro člověka důležitý rozvoj fyzického těla, který je do 7 let velmi intenzivní. Proto je v dětství tak důležitý **pohyb**, který úzce souvisí s rozvojem **myšlení a mluvení**. Chůze vede k rozvoji oboustranné koordinace, která buduje most mezi pravou a levou hemisférou mozku. V lesní školce si děti hrají v členitém terénu lesa, denně chodí na procházky, jejich tělo tak postupně sílí a nabývá zdatnosti.

Záleží nám na tom, aby děti své první zapojení do kolektivu prožily v prostředí, ve kterém se cítí bezpečně. V lesní školce jim tento pocit dávají **průvodci**, kteří jsou trpěliví, pevní a důvěryhodní. Za všech okolností se chovají autenticky. Často se k dětem skláníme, abychom jim pohlédli do očí a mohli reagovat na jejich skutečné potřeby, které se mnohdy schovávají za nejružnějšími projevy.

Využíváme mnoho **drobných rituálů**, které jsou našimi opěrnými body v průběhu dne a dětem umožňují vnímat plynutí času. Rituálem může být přivítání všech dětí na začátku dne, podání ruky, písnička při ranním kruhu, či před jídlem, básničky a říkadla.

Velmi důležitá je pro nás **spolupráce s rodinou**. Rodiče ví o všem, co souvisí s chodem školky, souzní s jejími myšlenkami a scházejí se na společných akcích. Vzájemně se k sobě chováme s úctou a respektem. Toto společenství dává dětem pocit propojení rodinného života a života ve školce a dospěle obohacuje o nová setkání a přátelství.

Dětem prospívá také **zdravé jídlo**, které jim chystáme k obědu i svačině. Ve školce nedáváme dětem sladkosti, ani je neodměňujeme bonbony. Rodiče prosíme, aby dětem dávali ke svačince zdravé jídlo a vyhnuli se příliš sladkým a slaným pokrmům.

Důraz klademe na adekvátní odpočinek. Malé děti potřebují **hodně spánku** v klidném prostředí bez podnětů. Je běžné, že děti, které už doma odpoledne nespí, budou po programu v lesní školce opět vyžadovat více odpočinku. Rodičům klademe na srdce, aby dávaly děti doma včas spát, aby byly ráno dobře nachystané a odpočinuté na program v terénu.

Tvoříme hodnoty pro děti, které žijí ve 21. století, kdy se každý člověk musí zamyslet jak omezit svou spotřebu. Oslovuje nás myšlenka **zero waste**. Nevytváříme zbytečný odpad. Šetříme vodu a energii. Kompostujeme a pěstujeme vlastní zeleninu a bylinky.

Pedagogické principy a volná hra

U dětí v ranném věku chápeme jako jedny z nejdůležitějších pedagogických přístupů a principů především volnou hru, dále metody prožitkového učení hrou a metody spontánního sociálního učení. Tyto metody jsou založené na **principu nápodoby**, pozorování, tvoření a pokusů k získávání nových poznatků. Dítě se učí na základě praktických zkušeností – prožitků.

Volná hra je v lesním klubu jednou z nejdůležitějších činností, na kterou klademe velký důraz. V dnešní době volnou hru stále častěji nahrazuje organizovaná, či předem dětem jasně určená činnost, v horším případě pak pouze pasivní přijímání zábavy. Vycházíme z poznání, že volná hra učí děti sociálním dovednostem a rozvíjí jejich kompetence, tvořivost a fantazii.

Aby bylo dítě připraveno na školní docházku, musí mít především možnost pořádně se "vyhrát"!

Součástí pravé svobody je vždy také soubor **pravidel**, která si osvojujeme a společně akceptujeme, a to proto, aby se ve školce všichni cítili příjemně a bezpečně, a aby se ze společné činnosti nestal chaos. Učíme děti, jak vnímat a slovně vyjadřovat své vlastní potřeby a hranice.

Pedagogický plán

Náš Pedagogický plán vychází z Rámcového vzdělávacího plánu pro předškolní vzdělávání. Příroda umí nejlépe rozvíjet všechny nutné kompetence dětí. Les nabízí neskutečnou škálu možností pro cvičení hrubé i jemné motoriky, pozornosti i soustředěnosti. Sociální interakce dětí při volné hře v přírodě nabízí mnoho prostoru k učení **komunikace, spolupráce, řešení konfliktů**. Ačkoli většinu času s dětmi trávíme v lese, děti nejsou ochuzeny ani o kulturní akce.

Kulturní povědomí získávají děti v lesní školce především díky **slavnostem**, které zároveň s dětmi připravujeme. Častý pobyt venku dává dětem i dospělým příležitost uvědomovat si proměnlivost přírody, plynutí času a přirozený koloběh ročních dob. Rytmus roku ve školce prožíváme vědomě a doslova SLAVNOSTNĚ.

Některé slavnosti navazují na tradice našich předků, některé si vytváříme podle svých potřeb. Každá slavnost nám umožňuje probouzet hodnoty a ctnosti, které jsou v nás, jako je **vděk, trpělivost, odvaha, schopnost odpouštět, střídmost a přijetí**.

Slavnosti nám také umožňují scházet se pravidelně v rámci širší komunity školky. Děti tak vnímají školku jako prostor, který je otevřený celé jejich rodině. Slavnosti doprovází písně, lidové zvyky a **společné jídlo**, které rodiče připravují doma a ve školce pak máme společný švédský stůl, nebo piknik na dece.

V lesní školce je minimum hraček a děti si předměty hry nalézají v přírodninách kolem sebe. Rozvoj **tvořivosti a fantazie** je zde součástí téměř každé činnosti. Rozvoj **mrvných hodnot** se u dítěte děje výhradně pozorováním a nápodobou, proto dětem umožňujeme zapojit se do každé naší praktické činnosti. Děti ještě neznají rozdíl mezi pojmy práce a hra. Vše je pro ně hra. Pozorují dospělé a chtějí se zapojit do jejich práce, být užitečné.

Pobyt v přírodě je důležitou, nikoli jedinou součástí života v lesní školce. Stejně důležitý je i **čas odpočinku**, který trávíme v jurtě při společném jídle, čtení, tvoření. Děti pomáhají s přípravou svačiny a s úklidem po jídle. S dětmi malujeme, tvoříme, zpíváme a hrajeme na hudební nástroje.